

GRØNT / 08

DECEMBER 2019

A man wearing an orange hard hat, a dark green long-sleeved shirt, green trousers, and orange safety gloves stands in front of a large pile of cut branches. He is wearing a brown and green safety harness with various straps and buckles. In the background, a white house with a red-tiled roof is visible through the branches.

**“HØJT FRA
TRÆETS
GRØNNE TOP”**

/ SIDE 08

INDHOLD

- 03 Leder, Thomas Møller
- 04 Fokus på træerne
- 05 Plant træer!
- 08 Kraner kan spare tid og penge – hus og længe
- 10 Mælk ad libitum – nyt initiativ og produkt
- 12 Grov løndumping hos Møllegårdens Planteskole
- 14 Tænker vi nok over timerne bag, når vi køber et juletræ?
- 16 Grandækningsdag i Brabrand

GRØNT

43. årgang
ISSN 2246-2805

GRØNT er Danmarks største fagmagasin for den grønne branche.

UDGIVER

Det Grønne Repræsentantskab co/
Rymarken 4, 8210 Aarhus V.

REDAKTION

GRØNT redigeres af et udvalg under repræsentantskabet. Magasinet er uafhængigt af 3F og artikler i bladet er ikke nødvendigvis dækkende for repræsentantskabets holdninger.

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR

Thomas Møller, 3F Aarhus Rymarken
thomas.moller@3f.dk

REDAKTIONSUDVALG

Rita Olsen, 3F Aarhus Rymarken
Villiam Andersen, 3F Holstebro
Walter Markusen, 3F BJMF
Line Bjørndal, 3F Odense GOPS

INDLÆG OG ARTIKLER

Har du en god ide til en artikel eller en sag, du mener bladet skal omtale, så skriv til Camilla Schwalbe tlf.: 5376 1360, camilla@sivil.dk
Mathias Rolschau Rasmussen
tlf.: 2843 5856, mathias.rasmussen@3f.dk

OPLAG

GRØNT udsendes til 3F afdelinger med kollektivt abonnement, eksterne abonnenter, uddannelsesinstitutioner og brancheorganisationer indenfor den grønne branche.
Oplag 2. halvår 2017: 11.000 ex.
GRØNT har ca. 33.000 læsere

ANNONCESALG

Rosendahls Mediaservice
Jette Sterndorff-Jessen
Tlf. +45 76 10 11 47
jsj@rosendahls.dk
www.rosendahls-mediaservice.dk

FAGFORENINGER MED

KOLLEKTIVT ABONNEMENT

3F Bygge-, Jord og Miljøarbejdernes Fagforening København, 3F København, 3F Frederiksborg, 3F Nordøstsjælland, 3F Nordsjælland Syd, 3F Frederiksværk – Frederikssund, 3F Slagelse, 3F Storebælt, 3F Midt og Østsjælland, 3F Bornholm, 3F-Aalborg, 3F Midtjylland, 3F Bjerringbro & Omegn, 3F Randers, 3F Aarhus Rymarken, 3F Silkeborg, 3F Esbjerg, 3F Fredericia, 3F Als, 3F Skiveegn, 3F Ringkøbing Skjern, 3F Holstebro.

FORSIDEFOTO

Forsidefoto: Mathias Rolschau Rasmussen

LAYOUT & TRYK

Rosendahls a/s · www.rosendahls.dk

DEADLINE NÆSTE UDGIVELSE

20. januar 2020

For mange bliver snydt

Vi har mange spørgsmål og mange småsager i 3F fra de medlemmer, der er på fast ugeløn (elever) eller fast månedsløn (elever, udenlandske praktikanter og nogle voksne). Når man arbejder inden for det grønne område – uanset om man passer dyr eller arbejder med planter – har der næsten udviklet sig en arbejdskultur, hvor man arbejder, når planterne gror, græsset skal slås, og dyrene skal passes. Man glemmer simpelthen at holde fri på forårets mange helligdage, og hvorfor skal man også det, når man alligevel får "fast uge- eller månedsløn"?

Fast uge- eller månedsløn betyder jo, at du får den samme løn, uanset om det er februar, april eller august, der alle har forskelligt antal arbejdsdage. Forståelsen er jo, at du skal arbejde 37 timer om ugen. Hvis ikke man har en klar forståelse for, at helligdagene er fridage med løn, så går det galt.

Er du på fast løn, og er der i perioden en helligdag, så får du jo løn for at holde fri. Går du på arbejde på helligdagen, skal du have løn for at arbejde, og arbejder du på en helligdag, skal du betales et genetillæg, som typisk er overarbejdsbetaling. For en anlægsgartner elev på fast ugeløn betyder 8 timers arbejde på en helligdag en aflønning på $3 \times 8 \text{ timer} = 24 \text{ timers løn}$! Alt for mange bliver snydt.

Hvis du holder fri på en helligdag, glemmer alt for mange at skrive timerne på, og så bliver det registreret som en almindelig fridag, og så får du ikke løn. Alt for mange bliver snydt.

Med en udførlig forklaring af, hvordan reglerne er, bliver disse sager løst lokalt i de enkelte 3F afdelinger. Alt for mange opdager det ikke.

Løsningen er klar og enkel: Timeløn præcis for det antal timer du arbejder, og dertil skal lægges SH-opsparring, feriefridagsopsparring på typisk 9 % af din løn. De 9 % kompenserer altså for den manglende løn på de helligdage og feriefridage, hvor du har ret til at holde fri. På de dage skal du ikke have løn, men aconto fra din SH-opsparring. Du kan sammenligne det med din 12,5 % feriepengeopsparring, som også bliver udbetalt, når du holder ferie og ikke får løn.

Det er typisk elever og udenlandske praktikanter, der bliver snydt. De er nye på arbejdsmarkedet og forstår måske ikke reglerne og stiller ikke så mange spørgsmål.

Hvis du får timeløn + SH-opsparring + feriefridagsopsparring + feriepenge, er der ingen tvivl om, hvad lønnen er.

Krav til OK20: Vi vil have timeløn til alle.

THOMAS MØLLER
Redaktør

**Alt for mange
bliver snydt.**

Tema: Grøn omstilling

FOKUS PÅ TRÆERNE

I dette nummer af Faglig Fokus bliver gartnersiderne en lille smule nørdede. Vi synes, at klimaet er et meget vigtigt emne at sætte fokus på. Vi håber også, at I vil synes, at det er interessant.

Klimaudfordringerne er vores tids altoverskyggende problem. Hver især skal vi tage stilling til, hvad vi kan og vil gøre for, at der er en planet, vi kan give videre til vores børn og børnebørn.

Vi kan hver især, måske sammen med vores familie, tage stilling til, hvordan vi skal transportere os eller hvad vi spiser, men hvad kan vi som gartnere, anlægsgartnere eller skovbrugere gøre på vores arbejdspladser?

Vi kan tænke på det nære og skifte vores benzindrevne maskiner ud med eldrevne. Vi kan lade græsset og de vilde urter gro eller vi kan skifte udenlandske arter ud med hjemmehørende arter.

Det betyder selvfølgelig noget, når vi på vores arbejdspladser giver vores lille bidrag til at reducere CO2 udledningen eller forbedre biodiversiteten, men i det store perspektiv, er det helt andre større tiltag, der skal til.

I dette nummer kommer Jens Thejsen, Jordbrugets Uddannelses Center Århus, med nogle bud på, hvad vi som grønne fagfolk kan gøre. Ja måske har vi ligefrem en pligt til at bruge vores viden.

I 3F er vi mange grønne fagfolk samlet. Tilsammen har vi en kæmpe viden og ekspertise. Hvorfor ikke bruge denne viden og ekspertise til at overbevise og presse politikerne og magthaverne til at gøre noget for Danmarks og verdens klima. Vi skal sætte fokus på træerne.

*Kim Vanner,
formand for Privatansatte Gartneres Klub, BJMF*

Egen på forsiden af dette blad er den 400 år gamle Ambrosius Eg, som står i nærheden af Valdemar Slot på Tåsinge. Træet er i en dårlig forfatning. Selve det indre er meget medtaget af råd. Alligevel kommer der hvert år mange mennesker for at se det gamle træ.

Plant træer!

TEMA

Gartnere og grønne folk har en helt central rolle i en grøn omstilling og en forpligtelse som fagfolk til at råbe op. Jo større fagligt kendskab vi har, jo større er chancen for at påvirke og overbevise politikerne og andre, siger Jens Thejsen, Jordbrugets Uddannelses Center Århus.

■ TEKST OG FOTO KIM VANNER

På BJMFs generalforsamling den 8. maj vedtog vi en udtalelse med overskriften "Vi vil have en retfærdig grøn omstilling nu". I udtalelsen står der bl.a.: "Truslen fra klimaforandringerne overskygger lige nu alle andre bekymringer om fremtiden. BJMF skal sammen med andre fagforeninger og miljøorganisationer arbejde aktivt for at fremme den grønne omstilling."

Hvad kan vi som fag gøre?

Hvad kan vi som gartnere gøre for at ændre klimadagsordenen? For at få nogle kvalificerede bud på dette, kontaktede jeg Jens Thejsen, tidligere mangeårig lærer på Beder Gartnerskole, nu Jordbrugets Uddannelses Center Århus, forfatter til en række faglige bøger og i mange år formand for Økologiens Have i Odder.

Jens har gennem mange år rejst rundt i verden for at studere plantesamfund. Hvilke planter vokser sammen naturligt og på hvilken jordbund vokser de. Ud over det har bl.a. byens planteliv Jens' store interesse. Hvordan får vi et bedre planteliv og dermed også mere dyreliv i byerne?

Jens holder en gang om året et seminar sammen med Jordbrugets Uddannelsescenter om Byens Planteliv, hvor den nyeste forskning og de nyeste ideer bliver fremlagt.

Vi grønne har en central rolle

Jens mener, at vi som gartnere og grønne folk har en helt central rolle i en grøn omstilling. Plantning af skov og beskyttelse af gamle træer er afgørende for at vi kan få bundet noget af al den CO2 som mennesker har udledt gennem de sidste 100 år.

"Mange af de træer, der er hjemmehørende i Danmark, kan blive flere hundrede år gamle, hvis altså træerne ikke fældes, brændes eller flises, og hvis jorden ikke smadres. Så det er oplagt at bruge træer som en del af løsningen på klimakrisen. For det er ikke småting træerne kan lagre. Årligt mellem 6 og 12 tons CO2 pr. ha. pr. år. Alt afhængig af træart, klima, alder og jord.", siger Jens Thejsen.

Plant træer

"Vi skal i gang med at plante træer og vi skal passe på de træer vi har. Mange nyplantninger klarer sig ikke. Vi skal sørge for at etablere og pleje træerne rigtigt, så de lever længe. Det er afgørende. Jo ældre træerne bliver jo mere biodiversitet, bliver der."

"Vi skal plante så det minder mere om natur. Udgangspunktet skal være hjem-

Som sammenligning har Tænk tanken Concito udregnet, at hver dansker udledte ca. 17 tons CO2 pr. år i 2018.

mehørende arter for at styrke biodiversiteten. Mange af vores insekter er knyttet til en enkelt art."

Jens mener, at der er masser af steder i landet, hvor der kan plantes skove.

"Det skal ikke kun være i de fattige lande, der skal plantes skove. Vi skal også plante vores del i de rige lande. Det skal ikke kun være skove for at producere træ. Det skal være naturskove, hvor træerne får lov til at forfalde."

"Vi har en forpligtelse som fagfolk til at råbe op", siger Jens Thejsen, Jordbrugets Uddannelses Center Århus.

◀ Det er ikke småting træerne kan lagre: Årligt bliver det til mellem 6 og 12 tons CO₂ pr. ha.

solitærtræerne. Vi skal turde at plante dem sammen med stauder og buske, så vi øger biodiversiteten.”

For let at fælde træer

Ifølge Jens er det for let at fælde træer og der er alt for mange eksempler på at gamle træer bliver fældet uden grund. Der har været eksempler på, at træer bliver fældet, fordi der er en svamp på en gren.

”Vi skal være med til at påpege de problemer, der kan være med træer. Er der f.eks. frugtleger fra svampe på grene eller stamme, betyder det ikke, at vi bare svinger motorsaven. Mange steder kan man nøjes med at stamme op, eller måske lade en torso/højstub blive tilbage for at øge biodiversiteten.”

Æstetik

Jens mener samtidig, at det er vigtigt, at vi får omdefinere tankegangen omkring æstetikken for nye plantninger, men også for vores gamle beplantninger. Træerne behøver ikke at stå i lige rækker, når vi planter nyt, alléer behøver ikke være med kun en træart.

”Når de gamle træer dør, skal vi mange steder lade dem stå som ruiner. Det kan være både smukt og så er det fuldt af liv. Vi værdsætter ruiner som Hammershus. På samme måde skal vi lære at værdsætte træruiner”, siger han.

”I førne- og specielt i humuslaget kan der ophobes store mængder CO₂. Det kan tage op til 2800 år at nedbryde humuslaget. At plante træer er en stor del af løsningen på klimakrisen.”

”Vi skal etablere byskove. Store træer, der kan udvikle sig sammen med mindre træer og buske og med den rigtige urteflora i bunden. Vi kan sagtens finde områder.”

Successionsskove

Jens mener ikke, at vi nødvendigvis behøver at *plante* skov.

”Man kan mange steder lade skoven selv vandre ind. Det kan være områder, der

støder op til eller som er i nærheden af andre bevoksninger, hvor der vil ske en naturlig indvandring af planter.”

Jens kalder det successionsskov.

”Det er en billig måde at etablere skov på, hvor mennesket blander sig så lidt som muligt. Vi skal være kreative og hele tiden lære. Nogle steder er det måske nødvendigt at indplante eller udså planter i successionsskoven.”

”Men det er vigtigt at vide hvilke planter, der passer til jordbund og klima. Det kræver, at vi fagligt dygtiggør os. Vi skal gentænke måden at etablere og pleje skove og træer på. I byerne skal vi gentænke

I FNs nyeste klimarapporter anbefaler forskerne, at der plantes mange træer og at vi særligt passer på vores nuværende træer. Forskere fra det schweiziske universitet ETH i Zürich fastslår i en rapport, at et verdensomspændende træplantningsprogram kan være en del af løsningen på klimakrisen.

Når de gamle træer dør, skal vi mange steder lade dem stå som ruiner. Det kan være både smukt og så er det fuldt af liv. ►

Man kan mange steder lade skoven selv vandre ind. Det er en billig måde at etablere skov på, hvor mennesket blander sig så lidt som muligt. ▼

Fagskolerne skal styrkes

Gartnere skal hele tiden dygtiggøre sig med efteruddannelse og følge med i udviklingen. Det kræver ifølge Jens, at lærerne på fagskolerne får tid til forberedelse og ikke mindst, at lærerne får mulighed for at videreudanne sig og hele tiden opdatere sig med den nyeste viden.

En tysk undersøgelse viser, at mængden af store flyvende insekter målt i biomasse er faldet med over 80 procent siden 1989.

”Det er mere vigtigt end nogensinde. Vi bliver aldrig eksperter i natur. Vi må hele tiden forkaste ting, som vi tidligere troede var det rigtige. Vi må hele tiden lære nyt og holde den faglige fane højt. Vi skal lave et ordentligt stykke håndværk og det kræver uddannelse”, mener han.

”Nogen siger, at det ikke er os i faget, der bestemmer, hvad der skal ske. Det er bare sådan, at jo større fagligt kendskab vi har, jo større er chancen for at påvirke og overbevise politikerne og andre om at træffe de rigtige grønne beslutninger. Vi har en forpligtelse som fagfolk til at råbe op. Der skal virkelig nytænkning og radikale ændringer til”, siger Jens.

Konkrete skridt i klimakampen

Jens Thejsen foreslår fem konkrete tiltag, som de grønne fagfolk skal arbejde for, bliver gennemført hurtigst muligt:

1. Kommunerne skal tvinges til at tage del i at etablere mere skov og det skal gøres så hurtigt som muligt.
2. Der skal udlægges flere områder til naturområder og der skal laves regler for hvordan vi passer bedre på vores gamle træer.
3. Private haveejere skal ikke bare have lov til at fælde gamle træer. Det skal der søges tilladelse til. De har en sådan ordning i Frederiksberg Kommune.
4. Vi skal stoppe brugen af sprøjtegifte.
5. 3F skal gå fagligt ind i debatten for at påvirke politikerne.

Artiklen har været bragt i: 3F BJMFs medlemsblad Fagligt Fokus nr. 4. 2019 – Det grønne indstik.

Kraner kan spare tid og penge – hus og længe

Magasinet Grønt har været med Ole Andersen på arbejde. Ole arbejder til dagligt for HedeDanmark og har i 25 år brugt kran i forbindelse med fældning og flytning af store træer.

■ TEKST OG FOTO MATHIAS ROLSCHAU RASMUSSEN

Vind, vejr og træer

Efter at have talt i telefon med Ole et par gange har jeg pakket bilen og er nu på vej til Hadsund i Jylland. Ole har inviteret mig til at opleve på nærmeste hold, hvordan man kan bruge en kran i forbindelse med træfældning – Hvor man i specifikke situationer kan spare megen arbejdstid og derfor mange penge.

Ole og jeg står i vinden, der pisker ind fra sundet og tager fat i grenene på den store ask, som vi er i færd med at betragte. Det er denne ask, som Ole er blevet bedt om at fælde. Den står placeret lige ud til skovvejen, hvor der er bybebyggelse lige op til. Derudover står der mange skibe på land. Og vi står på parkeringspladsen ved lystbådehavnen.

Der er mange risikoer forbundet med at fælde træet på en mere traditionel vis, som ville kunne skade elementerne i omgivelserne – Derfor har Ole bestilt en kran til lige netop denne opgave.

I 25 år har Ole Andersen haft en kran + kranfører med sig, når han har kunnet se, at det har været den løsning, der på mange områder bedst kunne betale sig. Sådan er det også med asken, som vi står foran i dag. Grundet dens placering og størrelse er den over tid, i vind og vejr begyndt at hælde en del. Derfor skal træet fældes, og derfor er Ole til stede.

Han har gennem de 25 år taget flere tusinde træer med kran.

”Det er den letteste måde, man kan tage et træ på og lægge det hen, hvor det er let at gå til. Det eneste savsmuld er kun det, der kommer, efter at jeg har savet der, hvor træet står – Ellers er der intet. Lige det her træ, det vejer 4,2 ton, og er til at flytte i et træk. Det havde måske taget mig 5-6 timer uden kran, hvis jeg skulle topkappe asken, og bagefter ville der gå megen tid med oprydning. Men i dag tager det os 5-10 minutter, og så ligger træet ned. Havde det været et større

træ f.eks., og alt efter omgivelserne omkring det, så bliver man sommetider nødt til at klodse træet ned i etaper, indtil det når den størrelse, som gør, at der er plads i nærområdet til at lægge det ned. Det tager lidt længere tid alt efter træet, men det ville endnu længere tid uden kranen til sin rådighed.

Oplever du noget særligt, når du er ude på en opgave, hvor du har medbragt en kran?

”Ja, udover at arbejdsgangen i sig selv er meget spændende, så er det også sjovt at opleve, hvordan mange mennesker følger med i processen. Der er altid tilskuere på, det trækker folk til. De synes oftest, at det ser let og elegant ud, og sådan kan det helt sikkert også se ud, men så må jeg lige forvise dem om, at det faktisk er virkelig hårdt arbejde. Det er ikke bare lige sådan at få sat kæderne på – Det er hårdt arbejde, for de tunge kæder skal immervæk være med til at løfte et helt træ. I det her tilfælde et forholdsvis almindeligt træ på 4,2 ton.”

Samtidigt med at Ole fortæller, ankommer kranen på lystbådehavnen.

”Kranen selv vejer 70 ton og er faktisk den lille i virksomheden, hvor jeg lejer kranerne. Den største er dobbelt så stor og på 140 ton. Den bruger vi kun, når vi skal løfte træer, der er virkelig store. Det største træ, jeg har været ude ved, det var på 28 ton!”

I samarbejde med kranføreren får Ole placeret to kæder øverst på asken. Ole saver herefter træet over ved dets rod. Gennem radiokommunikation får Ole og kranfø-

ren hævet træet op i luften og flyttet det hen på indkørslen og lagt ned. Og ganske rigtigt: En meget effektiv og kort proces, som ikke efterlod sig tydelige spor – ikke andet end træstubben er tilbage, hvor der kort forinden stod en stor ask og bøjede sig i vinden.

Bare 10 minutter tog det godt og vel.

Ole elsker sit arbejde. Udover nogle måneder om året, der går med at fælde træer – godt flankeret af sin makker, kranføreren – så laver han mange forskellige ting. Ole fortæller, at han formentligt har været i alle septiktanke på Samsø for at måle op. Desuden rejser han rundt i Jylland og på Fyn for at måle vandløb: Overholder de regulativerne, som er forskelligt fra vandløb til vandløb? Ydermere arbejder han med registrering af grundvand. Så man kan trygt sige, at Ole evner meget og mestrer mange forskellige redskaber.

Men i dag set her fra jorden – i behørig sikkerhedsafstand - der kunne man opleve en mand, der var i et med sit element. Meget imponerende arbejde.

Og der er ikke noget at sige til, at folk stimler sammen, når Ole har kranen med sig på arbejde.

Det er den letteste måde, man kan tage et træ på og lægge det hen, hvor det er let at gå til. Det eneste savsmuld er kun det, der kommer, efter at jeg har savet der, hvor træet står – Ellers er der intet.

MÆLK AD LIBITUM – nyt initiativ og produkt

Magasinet GRØNT er blevet inviteret på besøg hos Thise Mejeri ved udgangen af dette år. Vi varmer op til besøget i dette nummer.

■ TEKST MATHIAS ROLSCHAU RASMUSSEN · FOTO JAN ATAS · KILDE THISE.DK

Kalvene først

I dette efterår lancerede Thise Mejeri et nyt produkt 'Mælk ad libitum', som kommer fra to nordjyske landmænd. Magasinet er blevet inviteret på besøg på mejeriet sidst på året og bringer i den forbindelse en artikel om det landmandsfaglige aspekt bag 'Mælk ad libitum'. For den faste læser af magasinet vil Rasmus Vestergaard Madsen få en klokke til at ringe, da han tidligere i en lang periode har fungeret som fast klummeskribent for GRØNT.

I dag arbejder Rasmus hos den ene af de to landmænd, Sten Dissing, Jarmstedgård – hvorfor jeg har taget en snak med ham om det nye produkt og om tankerne og arbejdet bag 'Mælk ad libitum' og hans perspektiver på sagen.

"Den grundlæggende forskel fra almindelig økologisk mælk er jo, at kalvene ifølge loven skal gå de første 24 timer ved deres mor. Der har længe været dis-

kussion om det, at man tager kalven fra sin mor allerede indenfor et døgn. Grunden til, at man tager kalven så tidligt fra koen, er alene et optimeringsspørgsmål, som givet mest muligt mælk i tanken.

Typisk vil en kalv naturligt drikke et sted mellem 8-10 liter mælk om dagen hos koen, men hvis man 'mælkefodrer' dem fra en skål – og nogle steder bruges der mælkepulver – så giver man dem ikke mere end 6-7 liter om dagen. Den resterende mælk kan man så sælge.

I landbruget bruger man celletallet til at måle mælkens kvalitet. Et højt celletal betyder, at der er et højt indhold af hvide blodlegemer, og altså at immunforsvaret arbejder hårdt. Landmændene vil gerne have sunde køer, og derfor afregnes vi af mejeriet for et lavt celletal.

Sten, som jeg arbejder for, har i over 20 år ladet kalvene gå ved kørerne, og det har

han gjort af den primære grund, at kørerne alt andet lige er de bedste til at passe kalve – og fordi det er det mest naturlige for kalvene at gå med enten deres egen mor eller en 'ammehante', " fortæller Rasmus med et smil på læben.

Hvad betyder det rent praktisk for en landmand, der vælger denne tilgang?

"Det betyder selvfølgelig, at kalvene drikker det mere mælk, og derfor er der mindre mælk at sælge. Men det betyder også, at kalvene vokser sig større, stærkere og stort set aldrig er syge. På Jarmstedgård ser vi stort set aldrig diarre eller lungebetændelse, som ellers er de mest udbredte sygdomme hos kalve. Det giver en besparelse i den her sammenhæng, fordi Sten f.eks. sjældent har brug for at tilkalde dyrlæge, og samtidig giver tilgangen kalvene det bedste udgangspunkt for selv at blive sunde og stærke malkekøer. Det er sådan set essensen.

Rent praktisk foregår det sådan, at kørerne kælder i løbet af foråret og sommeren. Når 2-3 køer har fået kalv, så vælger Sten, hvilken af kørerne, der skal være amme-hante. Det kan f.eks. være hende, der har et højt celletal, eller en der bare er rigtig god til at passe kalve – Det er der jo nogle, der er bedre til end andre. Sten sætter så to kalve mere til hos den valgte ko, så den alt i alt har tre kalve at tage sig af. De to andre køer bliver så taget til side, og bliver malket. Og fordi opdelingen sker om sommeren, så går ammetanterne ude med deres kalve fra de er en uge gamle, hvor kørerne lærer kalvene at æde græs, søge skygge og en lang række andre sociale kompetencer. En slags børnehave for kalvene. Det mest ideelle ville selvfølgelig være, hvis hver kalv gik sammen med sin egen mor, men det ville kræve et system, som sikrede, at alle kalve kom med deres egen mor ud gennem malkestalden."

Hvad betyder det for dit arbejde ud fra et landmandsperspektiv?

"Først og fremmest vil jeg sige, at det er fantastisk at arbejde på en gård med så

meget historie – én af de første økologiske gårde i Danmark og samtidigt én af de gårde, der opmærksomt udvikler sig i forhold til dyrevelfærd hos malkekvæg med kalve. På Jarmstedgård gør Sten ikke bare sådan her for at tjene penge, men fordi det giver mening både for ham og for kalvene. Det er sindssygt interessant at få lov til at være en lille del af det og arbejde sådan et sted. Rent fagligt har Sten jo i høj grad udliciteret det at passe kalvene tilbage til kørerne, som jo er bedst til det – så arbejdet med kalvene er minimalt. Mit arbejde består i højere grad i at holde øje med, at både kører og kalve trives. Hvilket de gør, når vi arbejder på den her måde. Jeg skal ikke muge i ud i små kalvebokse, for kalvene går ude på marken – Jeg skal ikke varme mælken, for de bliver ikke mælkefodret, og derfor skal jeg heller ikke vaske deres skåle – kørerne klarer mere eller mindre det hele. Arbejdet er primært at observere dyrene, hvilket også er en stor del af det at være landmand på dyrenes præmisser.”

Hvilke perspektiver ser du i denne form for landbrug?

”Det er virkelig interessant at se på, hvilke perspektiver der kan være, når man kan se

et landbrug som dette gå forrest i forhold til dyrevelfærd og stadig have sorte tal på bundlinjen. Sten har 50 kører på sin bedrift, hvor der er ca. 160 i gennemsnit på en dansk kvægbedrift – Kan man få de større bedrifter til at gå samme vej, når de kan se det fungere på en mindre? Det er voldsomt interessant, og det er der mange perspektiver i og argumenter for. Jeg håber, flere bedrifter vil følge trop. Det bliver også spændende at se, hvordan forbrugerne tager imod mælken – Har folk lyst til at betale en krone eller halvanden mere for en liter mælk, der er produceret under forhold, hvor dyrevelfærden er højnet?”

Der må være fordele og ulemper?

”Jo, ser man på den diskussion, der er i forhold til at være for eller imod, er det bl.a. en diskussion, som går på relationen mellem kalv og ko.

Fortalerne for at tage kalven fra sin mor allerede efter det første døgn argumenterer for, at kalven så ikke når at knytte sig til moren, og at det må være den mest smertefrie måde at skille kalv og ko. Hvis man først gør det efter 14 dage eller to

måneder, så har de ligesom knyttet sig til hinanden.

I mine øjne er den umiddelbare vurdering, at det mere er koen, der savner kalven, når kalven bliver taget væk.

Den anden metode, som praktiseres på Jarmstedgård, går på at én kalv har sin rigtige mor, og at denne ko fungerer som ’ammetante’ for to andre kalve. Her kan vi se, at når kalvene er tre måneder gamle, så er de så store, at de af sig selv løsriver sig fra moren/ammetanten – lidt som vi ser det med alle andre teenagere. Så er de ikke længere små kalve, der skal passes på samme måde,” siger Rasmus Vestergaard Madsen afslutningsvist.

Det bliver rigtig spændende at se, hvordan denne tilgang vil se ud i fremtiden. Breder den sig til flere og større bedrifter, det vil tiden vise.

Men her er det også op til os andre som forbrugere at vise, om der er et marked for mælk produceret med ekstra fokus på dyrevelfærden. Lige nu testes ’Mælk ad libitum’, som bliver solgt i IRMA, for at se om produktet ”holder mælk” på markedet.

rosendahls
print · design · media

TRYKSAGER MED TOUCH

–Trykt kvalitet og faglig
rådgivning i mere end

100 ÅR

GET IN TOUCH

ESBJERG

SØBORG

AALBORG

ODENSE

HOLBÆK

AARHUS

Hanne Qvistgaard • T: +45 76 10 11 42 • hg@rosendahls.dk • www.rosendahls.dk

GROV LØNDUMPING hos Møllegårdens Planteskole

■ TEKST CAMILLA SCHWALBE

Det har været en turbulent tid for medarbejderne hos Møllegårdens Planteskole på Fyn den sidste måneds tid. 40 mennesker er blevet udsat for massiv løndumping, og det ser ikke ud til at høre op.

3F Østfyn blev gjort opmærksom på de kritisable forhold, da flere af planteskolens medarbejdere meldte sig ind i fagforeningen, fordi de følte sig udnyttet:

"De melder sig ind, fordi de er chokeret over deres løn- og arbejdsvilkår. De føler sig til grin, når de får ad vide, at de kun får det halve af lønnen i forhold til, hvad man ellers får på det område. Samtidig er de omvendt skidebange for at blive fyret, fordi pengene trods alt er mange penge for dem", fortæller Hanne Pedersen, faglig sekretær hos 3F Østfyn.

Møllegården Planteskole er omfattet af en overenskomst mellem arbejdsgiverforeningen GLS-A og 3F for gartnerier og planteskoler. Ifølge overenskomsten skal lønnen for tiden være mindst 143 kr. i timen.

Kontrakt med timeløn på 75 kr. og klausul med tavshedspligt

Alligevel benytter planteskolen sig af billig, udenlandsk arbejdskraft fra andre virksomheder, der ikke har overenskomst.

Ansættelseskontrakt fra Goskov ApS

5. Løn/Wynagrodzenie

5.1. Timelønnen udgør 75 DKK brutto plus feriepenge i henhold til den til enhver tid gældende Ferielov. Lønnen overføres til og med den 10. i hver måned for den forudgående måned.

Stawka godzinowa wynosi 75 DKK brutto plus feriepenge zgodnie z obowiązującym prawem Ferielov.

Przelew wynagrodzenia wysyłany jest na konto do 10-tego dnia następnego miesiąca za poprzedni, przepracowany miesiąc.

5.2. I stedet for timeafklæning i henhold til punkt 5.1. kan aftales akkordarbejde og -afklæning. Vilkår mv. for akkorden og afklæning aftales i så tilfælde i særskilt tillæg til nærværende aftale. Medarbejderen kan få en præmie i højden op til 20% af den udvalgte basis akkord sats som er betinget af resultatet af en kvalitetskontrol.

KILDE: 3F FAGBLADET

De har nemlig 40 polakker ansat gennem vikarselskaberne Goskov ApS og 2TL IVS, som begge er ejet eller delvist ejet af Przemyslaw Teclaw. I et billede af ansættelseskontrakten, står der, at lønnen er 75 kr. før skat. Derudover står der, at de ansatte har tavshedspligt, selv efter de har forladt firmaet. Der er derfor ingen af medarbejderne, som tør stå frem i offentligheden af frygt for at blive fyret.

Efter den første artikel blev bragt i Fagbladet 3F den 24. oktober 2019, blev en af medarbejderne, som havde meldt sig ind i 3F, kontaktet af en repræsentant fra Goskov ApS. De genkendte billedet af hendes kontrakt fra artiklen, fordi hun var den eneste, som fik præcis 75 kr. i timen. To dage senere blev hun fyret grundet "mangel på arbejdskraft". Hun me-

ner dog selv, at det ikke er den sande grund:

"Det passer ikke. Der er rigtig meget at lave på planteskolen. Jeg blev kun fyret, fordi jeg havde meldt mig ind i 3F. Det er uretfærdigt."¹

Hun må nu flytte tilbage til Polen, væk fra sin mand, som stadig arbejder i Danmark.

3F iværksætter sympatikonflikt og demonstration, der virker

Som modsvar på underbetalingen iværksatte 3F den 11. november 2019 en sympatikonflikt imod selskabet 2TL IVS. En sympatikonflikt indebærer, at faggrupper tilknyttet FH nægter at samarbejde med en virksomhed, der ikke vil indgå i en overenskomst. Blot et par timer efter 3F

2010

2010

Przemyslaw Teclaw siger, en timeløn på 60 kr. "er i orden"

2019

24. oktober 2019

Fagbladet 3F afslører, at ansatte hos vikarfirmaet Goskov ApS får 75 kr. i timen før skat. Møllegårdens Planteskole, som har hyret både Goskov ApS og 2TL IVS, har en overenskomst, som garanterer mindst 143 kr. i timen.

26. oktober 2019

En ansat hos Goskov ApS, som er medlem af 3F, bliver fyret efter hendes kontrakt blev genkendt i Fagbladet 3F artikel. Fyringen bliver begrundet som "mangel på arbejdskraft". Hun er den eneste som bliver fyret.

Om PF Gruppen

PF Gruppen har 13 selskaber registreret på adressen Bregnebjergvej 1 på Fyn i relation til Przemyslaw Teclaw, PF Gruppens bagmand, som selv har adresse i Polen.

Han ejer og er direktør for følgende firmaer:

1. PT Holding 17 ApS
2. PF Entreprise ApS
3. ApS Goskov
4. Silva Opus ApS

Dertil ejer Przemyslaw Teclaw firmaet Poland Forest. Her eksisterer der en overenskomst med 3F, der blev oprettet som konsekvens af varslet konflikt.

De resterende firmaer ejer både Przemyslaw Teclaw (75 procent) og Sylwester Tobis (25 procent), og Sylwester Tobis er direktør. Sylwester Tobis har også bopæl i Polen.

5. 2TL ApS
6. FPS2004 ApS
7. Gofield ApS
8. Nordwork IVS
9. Denwork IVS
10. Agricultural DK IVS
11. PST ApS
12. Scansil ApS

3F har iværksat eller varslet hovedkonflikt og sympatikonflikt mod 12 af selskaberne.

indledte sympatikonflikten, meddelte ejeren af planteskolen, at de havde afbrudt samarbejdet med selskabet. Næste dag blev der holdt demonstration med opråbet, "fair løn og arbejdsvilkår".

Hvad er en hovedkonflikt og en sympatikonflikt?

En hovedkonflikt igangsættes, når en arbejdsgiver afviser at lave en overenskomst (i dette tilfælde med 3F). Forbundet varsler og indleder så en blokade. Hvis der er blokade mod en virksomhed betyder det, at alle, der er medlem af 3F, skal stoppe med at arbejde for virksomheden indtil der er indgået overenskomst. Der kan også være tale om en fysisk blokade, så firmaet ikke kan få leveret varer.

Hvis det ikke virker, kan forbundet indlede en sympatikonflikt i samarbejde med andre fagforbund under FH. Det betyder, at andre fagforbunds medlemmer heller ikke må arbejde for virksomheden eller eksempelvis levere varer.

Det er i orden, at vikarerne får udbetalt 60 kroner i timen. Det er fire-fem gange så meget som i Polen.

"Vores sympatikonflikter har virket skidegodt. Alle opfører sig solidarisk. Det er selvfølgelig provokerende, at de så næste dag har oprettet en ny virksomhed, men det stopper os ikke. Så gør vi det bare igen," fortæller faglig sekretær Hanne Pedersen.

Det afbrudte samarbejde står dog ikke i vejen for, at de polske arbejdere kan blive ved med at arbejde på planteskolen. Ejer og direktør for planteskolen, Lars P. Strarup, havde ingen kommentar til dette, og ville heller ikke svare på, om de ansatte fortsat fik under 80 kr. i timen før skat²

Planteskole hyrer endnu et konfliktramt firma

Alligevel kan det ses som en sejr for 3F og deres medlemmer, at samarbejdet ophørte. Man kunne tro, at det var slutningen på historien. Sådan skulle det dog ikke være. Blot tre dage efter samarbejdet med 2TL IVS ophørte, blev det afsløret, at planteskolen havde hyret endnu et

konfliktramt vikarfirma, medejt af samme Przemyslaw Teclaw fra 2TL IVS. Det nye firma hedder Scansil ApS. Scansil ApS, 2TL IVS og Goskov ApS hører alle under PF-gruppen, hvis bagmand er Przemyslaw Teclaw.

Derfor lægger 3F fortsat pres på PF-gruppen ved at iværksætte eller varsle hovedkonflikter (blokade) mod 12 af PF-gruppens 13 selskaber. Der er nemlig et enkelt selskab, Poland Forest, som allerede har tegnet overenskomst med 3F, efter et varsel om hovedkonflikt.

PF-gruppen har adresse på Bregnebjergvej på Fyn, mens Przemyslaw Teclaw har adresse i Polen. Han er citeret i 2010 for at sige sådan om de polske ansattes løn: "Det er i orden, at vikarerne får udbetalt 60 kroner i timen. Det er fire-fem gange så meget som i Polen."³

Noter
1, 2, 3 Fagbladet

11. november 2019

3F iværksætter sympatikonflikt mod 2TL IVS, og efter få timer meddeler Møllegårdens Planteskole, at de afbryder samarbejdet med 2TL IVS.

12. november 2019

Demonstration fra faglige folk udenfor Møllegårdens Planteskole

14. november 2019

Møllegårdens Planteskole hyrer nyt konfliktramt firma, Scansil ApS, som har samme bagmand som Goskov ApS og 2TL IVS

19. november 2019

3F iværksætter hovedkonflikt mod 12 selskaber, som er ejert eller delvist ejert af bagmand for firmaerne, Przemyslaw Teclaw, som er direktør for PF-gruppen.

Tænker vi nok over timerne bag, når vi køber et juletræ?

Bo Høier er specialiseret godsarbejder og fortæller her om arbejdet med juletræer og pyntegrønt, som fylder meget lige nu.

■ TEKST MATHIAS ROLSCHAU RASMUSSEN

Inden du skiller dig af med juletræet – så send Bo og de andre en tanke

Hvor mange af os i dagens Danmark kan uden tøven bryste os af, at vi tillægger særlig megen tankevirkksomhed i forhold til arbejdet bag det juletræ, som vi er i færd med at købe? Mange har formentligt en klar idé om, hvordan de ønsker, træet skal se ud. Og lige netop det, ligger der meget arbejde bag.

Magasinet Grønt har taget en snak med Bo Høier, der arbejder på Vallø Slot, og som i disse måneder op til jul har haft mere end almindeligt travlt med at servicere denne meget sæsonprægede vare – juletræer samt pyntegrønt.

Bo Høiers arbejdsplads er 3.000 hektar skov. Heraf er ca. 20 % af arealet gran.

På billedet ses Bo Høier.

Bo blev færdiguddannet i specialet godsarbejder tilbage i 1996. Dengang var planen at blive skovfoged, men han trives på Vallø Slot og de mange hektarer, hvor han har ansvar og arbejdsopgaver mere eller mindre over det hele.

Hvordan er arbejdet i denne periode af året hen mod jul?

”Den er travl, som i virkelig travl. Lige for vores vedkommende, så er jorden i området lidt spændende. Lerjorden gør, at træerne vokser hurtigere end andre steder i landet. Og folk har et klart billede af, hvad det er for et produkt, de gerne vil have med hjem i stuerne. Mange er måske ikke klar over det, men der ligger virkelig mange arbejdstimer bag et juletræ.

”En ting er processen – Der går ca. 7 år, før træet er klar til at blive fældet og solgt. En anden ting er, at vi skal være over træerne og sørge for at formklippe dem, så de kommer til at se ud, som forbrugerne ønsker det. Jorden i området her, gør så også, at vi på tidspunkter er nødt til at behandle dem med ‘top stop’, så de ikke vokser sig for høje. Så du kan nok forstå, at der er virkelig mange arbejdstimer bag et juletræ,” fortæller Bo.

Kan du fortælle lidt mere om arbejdet lige for tiden – hvordan og hvorledes med pyntegrønt?

”Vi klipper pr håndkraft i forhold til de træer, vi kan komme omkring fra jorden. Der klipper vi i bundter. Enten 5 kg eller 10 kg-bundter. Det er hårdt arbejde, når vi flytter rundt på bundterne hele dagen. Får dem flyttet hen til opsamlingsstederne f.eks. Det bliver til mange, rigtig mange

bundter om dagen, men det giver nogle gode underarme.

Men hvis jeg skal være mere specifik, så klipper vi f.eks. et helt træ ad gangen, når vi laver kirkegårdsclip (pyntegrønt til grandækningen på kirkegårde, red.). Når vi klipper et helt træ ad gangen, kan vi nå et helt ton på en dag. Det bliver i sagens natur til mange 5- og 10 kg bundter. Derudover investerer vi tid på at kvalitetssikre vores produkter. Så det er ordentlige varer, der kommer herfra. Vi gør en dyd ud af det her, og det kan jeg godt lide.”

Bo fortæller, at det primært at Nordmannsgran, som de sælger, men at de også har områder med Cryptomeria og squarrosa samt grøn, blå og gul cypres, som er en specialvare med historiske rødder til Asien og Japan.

”Nogen kalder også squarrosa for ‘blød enebær’ – Den er kendetegnet af sin form og for sin ‘blå’ busk, der gør den meget dekorativ. Men Nordmannsgran er den, folk primært efterspørger.”

Vi håber, at Bo Høiers korte indføring i arbejdet med juletræerne får jer til at sende en venlig tanke i løbet af højtiden til alle dem, der står bag. For der ligger mange arbejdstimer i hvert eneste juletræ.

VIDEN DER VOKSER

DYRK DIG SELV I ARBEJDSSTIDEN,
OG TAG PÅ KURSUS MED LØN

MED JORDBRUGETS
KOMPETENCEFOND
SÅR DU FRØ TIL
FREMTIDEN

Få støtte til efteruddannelse
på overenskomstdækkede
virksomheder inden for
gartneri, land- og skov-
brug, maskinstationer og
agroindustri. Læs mere
på www.gls-a.dk

Få hjælp til kompetenceudvikling hos vores fælles
uddannelseskonsulent Lotte Julin Bock på 8740 3412.

EFTERUDDANNELSE ANLÆGSGARTNER OG GREENKEEPER

Tag på kursus i arbejdstiden med fuld løn!

2019

VIL DU PÅ KURSUS?

Anlægsgartner kompetencefonden giver dig mulighed for at komme på dét kursus, du brænder for, i arbejdstiden – og med fuld løn.

DANMARKS STÆRKESTE
FAGFORENING

Vil du blive klog på LAR?

Har du brug for at udvide
din LAR-værktøjskasse og kunne
dimensionere anlæg?

Har du brug for viden om
vækstjord og valg af planter,
der understøtter den hydrauliske
funktion i nedsivningsanlæg?

Har du brug for faglig viden om
LAR-anlæggenes opbygning og
funktion for at kunne drifte dem?

Så bliv Regnvandskonsulent

Forårets datoer er nu på plads:

Sjælland – start 4. februar 2020

Jylland – start 11. marts 2020

TEKNOLOGISK
INSTITUT

Se mere om datoer, program,
priser og tilmelding på

regnvandskonsulent.dk

Grandækningsdag i Brabrand

■ **TEKST OG FOTO** THOMAS MØLLER

Uge 43 var opstarten for grandækning på rigtig mange kirkegårde.

De aarhusianske kirkegårdsledere har gennem mange år inviteret gravermedhjælpere og gartnere til Grandækningsdag mandag i uge 43. I år var 80 mødt op på Brabrand Kirkegård.

Under morgenkaffen havde kirkegårdslederne valgt et oplæg om erfaringerne med udliciteringen af to kommunale kirkegårde til det private anlægsgartnerfirma Forstas. Oplægget gav et indtryk af de problemer som virksomhed, kommune og medarbejdere var løbet ind i på godt og ondt.

Dagen forløb godt og hyggeligt. Der var god erfaringsudveksling og en lille konkurrence om de flotteste grandækninger. 3F Aarhus havde fornøjelsen af at servere god varm midt-dagsmad på en kold efterårsdag. Der holdes lignende grandækningsdage på andre af landets kirkegård.

Kender man til lignende arrangement, som man ønsker at Magasinet GRØNT dækker, så må man hjertens gerne kontakte os.

AKTIVITETSKALENDER / Den Grønne Gruppe 2020

Navn	Dato	Sted	Tilmelding Skal ske gennem den lokale 3F afdeling
Branchemøde for tillids- og arbejdsmiljørepræsentanter inden for anlægsgartnerbranchen, golfbaner og inden-dørsbeplantning, under Danske Anlægsgartnere	09. januar 2020 kl. 10.00 til 15.00	3F Odense Gops, Skibhusvej 52B, 2., 5100 Odense C	FIU: 1999-20-01-06
Grunduddannelse Modul 2	11.-17. januar 2020	Langsøhus, Silkeborg	FIU: 1256-20-00-01
Branchekursus for tillidsvalgte hos OKNygaard	27.-28. januar 2020	Rørvig Centret (FG)	FIU: 2034-20-00-08
OK kursus for tillidsvalgte og fagligt aktive anlægsgartnere	09.-11. marts 2020	Rørvig Centret (FG)	FIU: 2034-20-00-01
Akkordtidskurant Anlægsgartnerier – for tillidsvalgte og fagligt aktive	11.-13. marts 2020	Rørvig Centret (FG)	FIU: 2034-20-00-02
Den Grønne Landsbrancheklub årsmøde	27.-29. april 2020	Langsøhus (FG)	FIU: 2034-20-00-03
OK kursus for tillidsvalgte og fagligt aktive mejeri-arbejdere og chauffører	05.-06. maj 2020	Laugesens Have (PMS)	FIU: 2034-20-00-04
OK kursus for tillidsvalgte og fagligt aktive gartnere under BL	15.-16. juni 2020	Smålandshavet (FG)	FIU: 2034-20-00-05
OK kursus for tillidsvalgte og fagligt aktive på gartnerier og planteskoler	24.-25. september 2020	Rørvig Centret (FG)	FIU: 2034-20-00-07
OK kursus for tillidsvalgte og fagligt aktive – HedeDanmark	01.-02. oktober 2020	Rørvig Centret (FG)	FIU: 2034-20-00-06

Husk at sende emner til aktivitetsskalendarer til redaktion@dengronneportal.dk

GRØNT – Magasinet for anlægsgartnere / blomsterbindere / groundsman / dyrepassere / elever / frilandsgartnere / gartneriarbejdere / landarbejdere / greenkeepere / agro-industrien / dyreassistenter / maskinfører / planteskolegartnere / servicegartnere / skovarbejdere / væksthusgartnere / kirkegårdsansatte / grønne gårdmænd / jordbrugsteknologer